

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1133822/4

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב מרדכי רלב"ג – אב"ד, הרב יקותיאל כהן, הרב דוד שני

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד יהודית שם טוב)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד דב פרימר)

הנדון: ימי עיכוב ההליכים לפי החוק להסדר התדיינויות ודין תביעה שהוגשה בתוכם
ו'מוגשת' שנית בעל פה בדיון

החלטה

לפנינו תביעת גירושין של האישה שנכרכו אליה תביעות נוספות.

השתלשלות ההליך

בית הדין הוציא מתחת ידו לפני למעלה מחודש החלטה בעניין הסמכות של בית הדין לדון בתביעת הגירושין ובתביעות הכרוכות בה, אך לאחר שהחלטת בית הדין הנ"ל הובאה לידיעת הלשכה המשפטית, לובן תוכנה של ההחלטה שוב. ולאחר עיון מחודש בעניין, הוחלט לתקן את ההחלטה ולהוציא את ההחלטה דלהלן.

מובהר בזאת כי בית הדין מוסמך לחזור בו מהחלטה קודמת כפי האמור בתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים, התשנ"ג (תקנה קכח) בעניין סתירת הדין.

בית הדין ביקש את תגובות הצדדים לעניין זה. תגובות הצדדים הגיעו. מהתגובות נוכח בית הדין לדעת שאמור להתקיים דיון בבית המשפט לענייני משפחה בשלושה תיקים ביום י"ח בתמוז תשע"ח (1.7.2018).

בית הדין מבהיר שאינו בא במסגרת החלטה מתוקנת זו "לחטוף סמכויות" אלא לפסוק את האמת ולהוציא את הצדק לאור באופן שלא יצא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו.

ב"כ האיש טען שהאישה הסכימה לסמכות בית המשפט היות שלא הגיבה להחלטת בית המשפט מיום י"ז באייר תשע"ח (2.5.2018). אומנם לדעתנו אין ללמוד מכך דבר, מפני שלאחר שבית הדין נתן ביום י" באייר תשע"ח (25.4.2018) את החלטתו הנ"ל, שאין לו סמכות, לא נותר לאישה מקום לטעון שיש לבית הדין סמכות.

טענה נוספת שטענה ב"כ האיש היא שהחלטת בית הדין בעניין המזונות הזמניים במסגרת סעד זמני דחוף שנפסקו לאחר הדיון שהתקיים ביום י"א באדר תשע"ח (26.2.2018) אינה תקינה. בית הדין דוחה טענה זו על הסף: האישה בדיון אמרה כמה היא צריכה עבור כל ילד, ובניגוד לבתי המשפט שבהם הפירוט בכתבי התביעה ובכתבי ההגנה הוא חיוני, בבית הדין אין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הדברים כן, שכן בהלכה היהודית אין צורך כלל בכתבי טענות, אלא די במה שנטען ונאמר בדיון.

בדיון שהתקיים בח' באייר תשע"ח (23.4.2018) העלה בא כוח הבעל את טענותיו למחיקת תביעת האישה לגירושין ולחוסר הסמכות של בית הדין לדון בתביעות הכרוכות, ובאת כוח האישה טענה מנגד את טענותיה להותרת התביעה ולסמכות בית הדין לדון בתביעות הנ"ל (כמפורט בפרוטוקול הדיון).

המחלוקת בעניין מניין ימי עיכוב ההליכים והשלכותיו לסוגיית הסמכות

המחלוקת בין הצדדים היא בנוגע לספירת חמישה-עשר הימים שלאחריהם מתיר החוק לצד שלא פתח את תיק יישוב הסכסוך להגיש תובענה – אם הם נספרים מייד לאחר תום תקופת ההארכה שהסכימו עליה הצדדים ביחידת הסיוע או רק כעבור עשרת הימים מהפגישה האחרונה ביחידת הסיוע.

יצוין כי במקרה זה האריכו הצדדים את תקופת זמן יישוב הסכסוך פעמיים לתקופות נוספות.

האישה הגיש בקשה ליישוב סכסוך ביום ט"ו בכסלו תשע"ח (3.12.2017). הצדדים האריכו תקופה זו עד ליום ג' באדר תשע"ח (18.2.2018). באותו יום התקיימה הפגישה האחרונה שלהם ביחידת הסיוע.

האישה הגיש בתאריך כ"ח באדר תשע"ח (15.3.2018) את התביעות הכרוכות לתביעת הגירושין לבית המשפט לענייני משפחה. לעמדת בא כוח האישה התביעות הוגשו בתוך תקופת חמישה-עשר הימים הנתונים לו על פי חוק כדי להחליט לאיזו ערכאה הוא רוצה להגיש את תביעותיו. האישה הגישה את תביעותיה ביום כ"ד באדר תשע"ח (11.3.2018), בטרם עברו עשרים וחמישה ימים מהפגישה האחרונה שלהם ביחידת הסיוע. לפיכך, לדברי בא כוח האישה, דין התובענות שלה להימחק.

האם דין תביעת הגירושין והכתובה להימחק (לו נקבע שהוגשה בתוך ימי עיכוב ההליכים)?

בית הדין החליט בדעת רוב במהלך הדיון לדון באותו דיון בתביעת האישה לגירושין מהנימוק דלהלן:

ביום הדיון, ח' באייר תשע"ח (23.4.2018), כבר בוודאי עברו הימים שבהם הייתה האישה מנועה מלהגיש תביעה, לכן תביעתה לגירושין בפנינו ביום הדיון הרי היא כהגשת תובענה, גם לו היה דין התובענה שהגישה ביום כ"ד באדר תשע"ח (11.3.2018) להימחק.

ביאור הדבר: לפי ההלכה הגשת תובענה נעשית בפנייה של התובע לבית הדין. אין רמז ולא זכר להגשת כתבי תביעה בהלכה, והדבר אינו נצרך כלל.

יתרה מזאת: יש פוסקים, כגון שו"ת באר שבע (הובאו דבריו בש"ך חושן משפט יא, א) שלדעתם התובע אינו צריך לומר לנתבע על מה הוא תובע לפני הדיון.

אומנם בתקנות הדיון (תקנה כה) נכתב שתובענה צריכה להיות מוגשת בכתב למזכירות בית הדין, אך היות שהכתבים כבר מונחים ועומדים לפני בית הדין – הערכאה הבלעדית המוסמכת לדון בתביעת הגירושין, והאישה עומדת לפנינו ותובעת וסומכת את ידיה על כתבי התביעה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שלפנינו אין צורך שתגיש כעת שוב את כתבי התביעה, ונחשב הדבר שכתבי התביעה של הגירושין הנמצאים בסמכותו הבלעדית של בית הדין הרבני הוגשו שוב במועד הדיון – מעין מונח המוזכר בתלמוד "חזר וניעור".

אומנם יש מקום לפרש אחרת את התקנות, אך בוודאי עדיף לפרש באופן המצמצם את הסטייה מעיקר ההלכה, וכמו שמצאנו שבכל ספק בתקנה או מנהג מעמידים על עיקר הדין – עיין פתחי תשובה (חושן משפט קסג, טז), תומים (ס, א) ועוד.

נלו הייתה התביעה מוגשת בימים שבהם התקיים הליך המהו"ת בפועל, היה מקום לקבל את הדרישה למחוק את התביעה, למרות האמור, משום שאימחיקתה עשויה הייתה להיות תמריץ לאחרים להגיש גם הם את תביעותיהם בתוך ימי הליך המהו"ת – כדי "להרוויח זמן" ולהביא לקביעת מועד דיון מוקדם ובהנחה שבהגיע המועד יראה בית הדין את התביעה כאילו הוגשה אז וידון בה מייד (מה שלא היה קורה מטבע הדברים לו אכן הייתה מוגשת אז בהליך המקובל). בכך היה כדי לסכל את כוונת ומטרת החוק (שאף קובעה בסעיפו הראשון) – מתן האפשרות וההזדמנות ליישוב הסכסוך בדרכי שלום ללא שהצדדים יהיו עסוקים במקביל בהגשת תביעות הנוטלת את כוחותיהם וזמנם ובעיקר את נפשם ומטילה אותם למחוזות שאינם עולים בקנה אחד עם ניסיון כן לגישור כזה.

אך מאחר שהתביעה הוגשה לא בימים אלה אלא בתקופת עיכוב ההליכים שלאחר תום ההליך, עיכוב שעיקרו שמירת דיני הקדימה ובמגמה שהמרוץ בעניינם לא יגרום בעצמו לעיסוק בתביעות בתוך ימי הליך המהו"ת – דינים הנוגעים בעיקרם לתביעות הכרוכות ולא לתביעת הגירושין – אין ההחלטה מנוגדת לכוונת המחוקק ולמטרת החוק.

האם התביעות הכרוכות הוגשו בעת עיכוב ההליכים ודינן להימחק?

בחוק להסדר התדייניות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), תשע"ה – 2014 נאמר בסעיף 3:

(ד) בתום פגישת המהו"ת האחרונה תמליץ יחידת הסיוע לצדדים בעניין התאמת הליך יישוב הסכסוך בהסכמה בעניינם; בתום עשורה ימים מיום פגישת המהו"ת האחרונה, יודיע כל אחד מהצדדים ליחידת הסיוע אם הוא מעוניין להמשיך בהליך חלופי ליישוב הסכסוך.

(ה) בתקופה של 45 ימים מיום הגשת בקשה ליישוב סכסוך, או 60 ימים – אם הוארכה כאמור בסעיף קטן (ב)3 (להלן – תקופת עיכוב ההליכים), ובעשרת הימים העומדים לרשות הצדדים למתן הודעה כאמור בסעיף קטן (ד), וכן ב-15 הימים שלאחר תום התקופה כאמור, ובכל תקופה נוספת שהצדדים הסכימו לה בכתב, או בתקופה אחרת שנקבעה לפי סעיף 5(א)5, לא יוכלו הצדדים להגיש תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית ולא תדון ערכאה שיפוטית בתובענה בעניין של סכסוך משפחתי בין הצדדים, לרבות בעניין סמכות השיפוט של הערכאה השיפוטית.

בסעיף 4 נאמר:

חלפו התקופות כאמור בסעיף 3(ה), ולא הגיעו הצדדים להסדר מוסכם בהליך ליישוב סכסוך בהסכמה, רשאי הצד שהגיש תחילה את הבקשה ליישוב הסכסוך, להגיש בתוך 15 ימים, תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית שלה סמכות לדון בעניין לפי דין; לא הגיש הצד האמור תובענה כאמור או שהגיש תובענה כאמור רק לגבי חלק מהעניינים שבסכסוך המשפחתי, רשאי הצד האחר להגיש לכל ערכאה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שיפוטית שלה סמכות לדון בעניין לפי דין, תובענה בעניין של סכסוך משפחתי שלגביו לא הוגשה תובענה כאמור.

לאור זאת עולה לכאורה שבנדון דנן תקופת עיכוב ההליכים הסתיימה עשרה ימים לאחר פגישת המהות האחרונה, דהיינו ב"ג באדר תשע"ח (28.2.2018) (שהרי יום הפגישה עצמו אינו נכלל במניין עשרת הימים כמבואר בחוק הפרשנות), לפיכך רק ביום כ"ט באדר תשע"ח (16.3.2018) יכולה הייתה האישה להגיש תובענה [חמישה-עשר הימים הנוספים האמורים בסעיף 3(ה) הנ"ל הם רק לאחר ה'תקופה' כהגדרתה שם – ארבעים וחמישה ימים (ואם הוארכה – שישים) מהגשת הבקשה ליישוב סכסוך].

אך באמת המעיין בחוק יראה שבסעיף 3(ב)(3) נאמר שכל פגישות המהות יתקיימו בתוך ארבעים וחמישה או [אם הוארכה התקופה] שישים הימים הראשונים בלבד, ועשרת הימים שלאחר הפגישה האחרונה מתייחסים לפגישות הללו בלבד ולא לפגישות שבזמן הארכת תקופת עיכוב ההליכים [מכוח הסכמת הצדדים], שהרי הארכת התקופה מובאת רק לאחר מכן. לפיכך עשרת הימים וחמישה עשר הימים [כנ"ל] אינם מתייחסים כלל למקרה שהתקופה הוארכה מעבר לשישים יום!

לכן בנדון דנן שהפגישה האחרונה התקיימה לאחר שישים הימים, אין אחריה 'דין' של עשרה ימים וחמישה-עשר יום, אלא מייד ביום ד' באדר תשע"ח (19.2.2018) יכול היה האיש להגיש תובענה. לפיכך יכולה הייתה האישה להגיש את כל תביעותיה ביום כ"ד באדר תשע"ח (11.3.2018) הן את תביעת הגירושין הן את שאר התביעות שנכרכו, ובית הדין קנה סמכות בכל העניינים הללו.

מסקנות לעניין הדיון בתביעת הגירושין ובתביעות הכרוכות

- א. בית הדין מוסמך ורשאי היה לדון בדיון שהתקיים לפניו בתאריך ח' באייר תשע"ח (23.4.2018) בתביעת הגירושין שהגישה האישה.
- ב. בית הדין קנה סמכות לדון בכל התיקים שפתחה האישה.
- ג. על מזכירות בית הדין לקבוע מועד לדיון בכל התביעות הכרוכות.

תביעת הגירושין

בית הדין שמע באריכות את הצדדים בעניין תביעת האישה לגירושין (כמופיע בפרוטוקול הדיון). האישה העלתה טענות קשות נגד הבעל, אך הוא הכחיש את הטענות. הבעל אמר שהיות שהוריו גרושים הוא אינו מעוניין להתגרש, אלא רצונו לנסות ולשקם את שלום הבית.

הבעל חזר והדגיש כי הוא מטיל ספק גדול בסיכויי שלום הבית, אולם רצונו לנסות זאת למען הילדים.

לשאלת בית הדין את הבעל אם הוא מעוניין לחיות עם אישה שהתחננה איתו רק בגלל כספו, כפי שטען, ענה הבעל שאינו מעוניין.

הצדדים הסכימו להגיש בקשות משותפות לבנק להקפאת תשלומי המשכנתה.

באת כוח האישה ביקשה שהאיש יחזור לשלם את תשלומי קופת החולים עבור הילדים. הבעל הסכים. בית הדין נותן תוקף של החלטה להסכמה זו ומורה לאיש לשלם את תשלומי קופת החולים לילדים באותה קופה שבה היו רשומים הילדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאחר שמיעת טענות הצדדים מחליט בית הדין כי על מזכירות בית הדין לקבוע מועד לדיון לחקירת הצדדים. ב"כ האיש יחקור את האישה תחילה במשך חצי שעה, ולאחר מכן תחקור ב"כ האישה את האיש במשך חצי שעה.

מותר לפרסם את ההחלטה לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום י"ד בתמוז התשע"ח (27.6.2018).

הרב דוד שני

הרב יקותיאל כהן

הרב מרדכי רלב"ג – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה